

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग
टंगाल, काठमाडौं

मिति: २०७९।०८।२६ गते।

प्रेस विज्ञप्ति

विषय: अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट विशेष अदालत काठमाडौंमा दायर भएका मुद्दाहरूमा विशेष अदालतबाट भएको फैसलाउपर आयोगलाई चित्त नबुझी सर्वोच्च अदालतमा पुनरावेदन गरिएका मुद्दाहरू ।

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट विशेष अदालत, काठमाडौंमा दायर भएका मुद्दाहरूमा विशेष अदालतबाट विभिन्न मितिमा फैसला भएका मध्ये राजस्व चुहावट र सार्वजनिक सम्पत्ति हानिनोक्सानी सम्बन्धी मुद्दाहरूमा आयोगको निर्णय अनुसार मिति २०७९।०८।२५ गते सर्वोच्च अदालतमा पुनरावेदन गरिएको विवरण देहायानुसार रहेको छ ।

प्रवक्ता
श्याम प्रसाद भण्डारी

देहायः

क्र सं	प्रतिवादी	मुद्दा	आयोगको मागदाबी	विशेष अदालतको फैसला र आधार	सर्वोच्च अदालतमा पुनरावेदन गरिएका आधार
१	भगवान् भट्टराईसमेत (वि.अ. को मु.नं. ०७४-CR-००५०, वि.अ. को फैसला मिति २०७९।४।९)	राजश्व रकम बैंक दाखिला नगरी भ्रष्टाचार गरेको।	क. गणेशकुमार पोखरेल र भगवान् भट्टराईको हकमा भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ७ (ग) बमोजिमको कसुरमा प्रतिवादी गणेशकुमार पोखरेललाई बिगो रु. ९,९७,४४४।-(नौ लाख सन्तानबन्धे हजार चारसय चौवालीस) कायम गरी ऐ. ऐनको दफा ७ तथा दफा ३(१) र दफा ३(१)(ड) बमोजिम जरिवाना एवम् कैद सजाय हुन र प्रतिवादी भगवान् भट्टराईलाई बिगो रु. १,१८,३७,७४७ (एककरोड अठारलाख सैंतीसहजार सात सय सत्वालीस) कायम गरी ऐ ऐनको दफा ७ तथा दफा ३(१) र दफा ३(१)(झ) बमोजिम जरिवाना एवम् कैद सजाय हुन।	फैसला <ul style="list-style-type: none"> प्रतिवादी भगवान् भट्टराईलाई आरोपपत्र मागदाबीभन्दा कम बिगो कायम गरी रु. ९२,०३,१६३।- को दोब्बर रु. १,८४,०६,३२६।-(एककरोड चौरासी लाख छ हजार तीनसय छब्बीस रूपैयाँ) जरिवाना हुने र ६ वर्ष कैद तथा प्रतिवादी गणेशकुमार पोखरेललाई आरोपदाबीबाट सफाइ पाउने गरी फैसला भएको। आधार <ul style="list-style-type: none"> प्रतिवादी भगवान् भट्टराईले बैंक दाखिला गर्नुपर्ने राजस्व रकम रु.१,०७,२८,११३।- मध्ये निजले २०७४।४।८ मा रु. ८,२४,९५०।- र मिति २०७४।४।१६ मा रु. ७,००,०००।- गरी जम्मा रु.१५,२४,९५०।- बैंक दाखिला गरिसकेकोले निजको जिम्मा बाँकी राजस्व रु. ९२,०३,१६३।- देखिएकोले आरोपदाबीमा प्रतिवादीले रु.१,१८,३७,७४७।- राजस्व हिनामिना गरेको दावी भए पनि निजले रु. ९२,०३,१६३।- मात्र राजस्व रकम हिनामिना गरेको। आयोगको सो आरोपदाबी 	<ul style="list-style-type: none"> यातायात व्यवस्था कार्यालय मेचीको आ.व. २०७३/०७४ को आर्थिक विवरणमा जम्मा आम्दानी रु ४६,२४,२८,००३।- रहेको उल्लेख गरे पनि यातायात व्यवस्था विभागबाट प्राप्त आम्दानी विवरणअनुसार यातायात व्यवस्था कार्यालय मेचीमा आ.व. २०७३/०७४ मा VRS System बाट सङ्कलित राजश्व रु. ३७,२५,११,५३०।-, DLRS System बाट सङ्कलित राजश्व रु. ९,४२,५६,०००।- र मिति २०७४।३।२५ गतेबाट सञ्चालित EDLRS System बाट सङ्कलित राजश्व रु. ८,७४,५००।- सङ्कलन भएको देखिन्छ। यसरी सफ्टवेयर VRS/DLRS/EDLRS र अनुसन्धानको क्रममा झिकाइएका नेपाली तथा भारतीय पटके रसिद र विविध रसिद ठेलीबाट यातायात व्यवस्था कार्यालय मेचीको आ.व. २०७३/०७४ मा रु. ४७,६२,८८,५३०।-(सत्वालीसकरोड बैसठ्ठीलाख अठासीहजार पाँचसय तीस) राजश्व आम्दानी भएको विवरणबाट देखिएको, सङ्कलित राजश्वमध्ये नेपाल बैंक लिमिटेड बित्तमोड शाखाले आ.व. २०७३/०७४ को बैंक दाखिला गरेको प्रमाणित विवरण अनुसार यातायात व्यवस्था कार्यालय मेचीको आम्दानी खातामा रु. ४५,१८,०३,३८२।- र आन्तरीक राजश्व कार्यालयको खातामा रु. १,००,०१,२०७ राजश्व दाखिला भएको र आ.व. २०७२।०७३ को अषाढ १५ गते भौचर नम्बर ३२१६३३ बाट रु. ८१,६००।- र अषाढ ३१ गते भौ.नं. ३९८५१६ बाट रु. ४२,२००।- गरी रु. १,२३,८००।- ब्यक्तिले सोझै बैंक दाखिला गरी आम्दानी बाँधिएको यातायात व्यवस्था विभागबाट प्राप्त आम्दानी विवरणमा देखिएकोले सो रकमसमेत गरी रु ४६,१९,२८,३८९।- बैंक दाखिला भएको देखिन्छ। यसरी यातायात व्यवस्था कार्यालय मेचीको आ.व. २०७३/०७४ सालको राजश्व आम्दानी रु ४७,६२,८८,५३०।- भएकोमा रु. ४६,१९,२८,३८९।- बैंक दाखिला भई रु. १,४३,६०,१४१।- रकम बैंक दाखिला नभई हिनामिना भएको देखिन्छ। लेखा अधिकृत भगवान् भट्टराईले कार्यभार सम्हालेको मिति २०७३।०८।१४ देखि २०७४ अषाढ मसान्तसम्म VRS बाट २३,५२,३०,२७२।- DLRS बाट रु ६,३८,५९,५००।- र EDLRS बाट रु. ८,७४,५००।- पटके तथा विविधबाट रु. ६६,४४,३४०।- गरी जम्मा ३०,६६,०८,६१२।- (तीस करोड छैसठ्ठी लाख आठहजार छसय बाह्र) आम्दानी भएकोमा आन्तरीक राजश्व कार्यालयको खातामा

			<p>कोष तथा लेखा नियन्त्रण कार्यालयको आन्तरीक लेखापरीक्षण तथा महालेखा परीक्षक कार्यालयको प्रारम्भिक लेखा परीक्षणवाट पुष्टि एवम् समर्थित हुन नआएको।</p> <ul style="list-style-type: none"> यातायात व्यवस्था कार्यालय, झापाले महालेखा परीक्षकको कार्यालयलाई मिति २०७७।११।५ च.नं. ९०५ बाट प्रतिवादी गणेशकुमार पोखरेलले मिति २०७४।७।१९ मा रु. १०,९५,४९८।- बैंकमा जम्मा गरी सक्लै भौचर पेश गरेकोले उक्त रकम बराबरको वेरुजु फछ्यौट गरिएको हुँदा प्रतिवादीले राजस्व रकम हिनामिना गरेको भन्न मिल्ने अवस्था देखिन्न।प्रतिवादी गणेशकुमार पोखरेलउपर आरोपदावी मिति २०७४।७।२४ मा दर्ता भएको र आरोपदावी दर्ता हुनु भन्दा ५ दिन पहिले नै प्रतिवादीले राजस्व रकम बैंक दाखिला गरी सकेको। 	<p>रु.६१,६५,०६९।- र यातायात व्यवस्था कार्यालयको खातामा रु.२८,७०,८०,८४६।- गरी जम्मा रु. २९,३२,४५,९१५।- बैंक दाखिला भएको देखिन्छ।निजको कार्यकालमा रु.१,३३,६२,६९७।-(एक करोड तेत्तीसलाख बैसठ्ठीहजार छसय सन्तानब्बे) बैंक दाखिला भएको देखिन्न।जसमध्ये मिति २०७४।४।८ मा रु. ८,२४,९५०।- र मिति २०७४।०४।१६ गते मा रु.७,००,०००।- बैंक दाखिला भएको बैंक भौचर मिसिल संलग्न रहेकोले रु.१,१८,३७,७४७।-राजस्व लेखा अधिकृत भगवान् भट्टराईले बैंक दाखिला नगरी Software System बाट देखिएको तथ्याङ्कमा विश्वास नगरी निज प्रतिवादीले राजस्व रकम हिनामिना गरेको देखिदादेखिदै विशेष अदालतले महालेखा परीक्षकको कार्यालयको प्रारम्भिक प्रतिवेदनअनुसार विगो कम गरी फैसला गरेको त्रुटिपूर्ण छ।</p> <ul style="list-style-type: none"> कार्यालयको लेखा प्रणाली सञ्चालन गर्ने प्रमुख जिम्मेवार व्यक्तिको रूपमा लेखा अधिकृत रहने गरेको, कार्यालय प्रमुख लगायतका कर्मचारीहरूले कार्यालयमा VRS /DLRS र पटके रसिद बापत सङ्कलन हुने राजस्व सोही दिन वा भोलिपल्ट लेखा अधिकृतलाई बुझाउने प्रकृया रहेकोमा यी प्रतिवादीहरू उक्त वारदातमा संलग्न रहेको तथ्यमा द्विविधा रहेको अवस्था छैन। विशेष अदालतबाट प्रतिवादी गणेशकुमार पोखरेललाई अभियोग दावीबाट सफाइ दिई गरेको फैसलाको निर्णयाधार हेर्दा प्रतिवादीले अदालतसमक्ष बयान गर्दा मिति २०७४।७।१९ मा नै नेपाल इन्भेष्टमेन्ट बैंकको खाता नं. क ११००५ मा बैंक दाखिला गर्नुपर्ने राजस्व रकम र जरिवानासमेत गरी रु.१०,९५,४९८९- बैंक दाखिला गरेको भौचरको प्रतिलिपी समेत पेश गरेको अवस्थामा प्रतिवादीले राजस्व रकम हिनामिना गरेको भनी भन्न मिल्ने अवस्था नदेखिएको, प्रतिवादी गणेशकुमार पोखरेलउपर आरोपदावी मिति २०७४।७।२४ मा दर्ता भएको र आरोपदावी दर्ता हुनु भन्दा ५ दिन पहिले नै प्रतिवादीले राजस्व रकम बैंक दाखिला गरिसकेको अवस्थामा प्रतिवादी गणेशकुमार पोखरेलको हकमा कसूर कायम हुन नसक्ने भनी गरिएको फैसला बदरभागी छ।सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट पछाडि ऋण असूल भएको भन्नेमात्र आधारबाट तत्कालको अवस्थामा प्रतिवादीले अनियमित तवरबाट गरेको ऋण प्रवाहको कार्यको दायित्वबाट प्रतिवादीले उन्मुक्ति पाउन सक्ने हुँदैन (नेकाप २०६९, अङ्क २, नि नं ८७६७)।कसूरजन्य कार्य निजहरूले गरिसकेपछि त्यस्तो रकम बुझाउँछु भनी जिकीर लिदैमा स्थापित भइसकेको कसूरबाट छुटकारा पाउन नसक्ने (नेकाप २०६८, अङ्क ९, नि नं ८६८८) यी सिद्धान्तबाट पहिले कसूर भएकोमा पछि सृजना भएका आधार
--	--	--	---	---

					प्रमाणबाट पहिलेको कसूरमा उन्मुक्ति पाउन नसक्ने सिद्धान्त कायम र व्याख्या भएको देखिएबाट यी प्रतिवादीलाई सफाइ दिने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण छ।
२	लालु गिरीसमेत (वि.अ. को मु.नं. ०७५-CR-०२३१, वि.अ. को फैसला मिति २०७९।२।२७)	नक्कली बैङ्क ग्यारेण्टी पेश गरी भ्रष्टाचार गरेको।	प्रस्तुत मुद्दामा निज प्रतिवादीहरूको मिलेमतोमा नक्कली बैंक ग्यारेण्टीको आधारमा दुई पटक गरी रु. १,१०,८०,०००।- (एककरोड दशलाख असीहजार) रकम लिई भ्रष्टाचारजन्य कार्य गरेकोले देहायका व्यक्तिहरूका हकमा देहाय बमोजिम मागदाबी लिइएकोमा निज प्रतिवादीहरूमध्ये देवजड शाही र रणधीर तुम्बालाई आरोपपत्र मागदाबी बमोजिम ठहर भएको। लालु गिरीको हकमा निर्माण कम्पनीका प्रतिनिधि तथा सञ्चालकहरूसँग मिलेमतो गरी सरकारी हानि नोक्सानी पुर्याउने र आफूले लाभ लिने उद्देश्यले नक्कली बैंक ग्यारेण्टीको आधारमा दुईपटक गरी रु. १,१०,८०,०००।०० (एककरोड दशलाख असीहजार) मोबिलाईजेसन रकम उपलब्ध गराई सरकारी सम्पत्तिको वदनियतसाथ हिनामिना, हानि नोक्सानी गरेकोले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ बमोजिमको कसूरमा निजलाई विगो रु. १,१०,८०,०००।०० (एककरोड दशलाख असीहजार) कायम गरी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ३(१) र दफा ३(१)(झ)	फैसला प्रतिवादीहरू देवजड शाही र रणधीर तुम्बालाई ठहर तथा छविलाल ढकाललाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ९ बमोजिम ठहर गरी दफा १९ बमोजिमको कसूरमा सफाइ दिइएको र अन्य प्रतिवादीहरूले सफाइ पाउने ठहर भई फैसला भएको छ। आधार क. कृषि विकास बैंक लिमिटेडको मिति २०७६।४।८ को पत्रमा जमानत जारी गर्न लाग्ने कमिशन गणना गरी दर्ता रजिष्टरमा उल्लेख भएको देखिए पनि उक्त ग्यारेण्टी विधिसम्मत दर्ता भई ग्राहकको खाताबाट कमिशन कट्टा भएको नदेखिएको र उक्त जमानतको निवेदनप्रति पनि बैंकको रेकर्डमा नभेटिएको। ख. वाई.पी. कन्सट्रक्सनका सञ्चालक राजु श्रेष्ठले अदालतसमक्ष बयान गर्दा नक्कली बैंक ग्यारेण्टी देवजड शाहीले बनाएको र उक्त नक्कली बैंक ग्यारेण्टीलाई सक्ली भनी रणधीर तुम्बाले पेश गरेको भनी बेहोरा खुलाएको देखिँदा नक्कली बैंक ग्यारेण्टी बनाउने कसूरमा प्रतिवादी छविलाल ढकाल र देवजड शाहीको	क. उन्नति कार्यक्रम अन्तर्गतको भोजपुर-टक्सार-कोट-गोगने-लेखर्क सडक स्तरोन्नती गर्न ठेक्का नं. DTO/UNNATI/BHOJPUR-01/072/073 ठेक्का अङ्क रु. १२,५५,९७७५४/३४ को निर्माण कार्यको साविक जिल्ला प्राविधिक कार्यालय भोजपुर र एम.के.वाई.पी.जे.भी. बीच सम्झौता भई निर्माण कार्य शुरू भएकोमा उक्त सडक निर्माण योजनाको ठेक्काको लागि एम.के.निर्माण सेवाका प्रबन्ध निर्देशक माधव खनाल र वाई.पी. कन्सट्रक्सनका प्रबन्ध निर्देशक राजु श्रेष्ठले एम.के. वाई.पी.जे.भी.निर्माण कम्पनी बनाई रणधीर तुम्बालाई आधिकारीक प्रतिनिधि तोक्यो उक्त योजनाको टेण्डर फारम दर्ता गर्ने देखि पेशकी लिने लगायतको सम्पूर्ण कामको जिम्मा दिएकोमा उक्त जे.भी.को तर्फबाट पहिलो पटक निज रणधीर तुम्बाले कृषि विकास बैंक मुख्य शाखा कार्यालय रत्नपार्क काठमाडौंको नामबाट तत्कालीन शाखा अधिकृत छविलाल ढकाल र देवजड शाहीसमेतको मिलेमतोबाट June 10, 2016 को रु. ५५,५०,०००।-को APG (No APG095/0240/4270/16) पेश गरी पहिलो मोबिलाईजेसन पेशकी रु. ५५,३०,०००। (पचपन्नलाख तीसहजार) लिएको; निज रणधीर तुम्बा कम्पनीबाट अलग भएपछि देवजड शाहीलाई कम्पनीले अधिकार दिई निजले सोही बैंकको नामबाट November 4, 2016 को रु. ५५,५०,०००।-को Advance payment Security (No BB095/055/4912/15) को नक्कली बैंक ग्यारेण्टी पत्र बनाई साविक जिल्ला प्राविधिक कार्यालय भोजपुरमा पेश गरी दोस्रो मोबिलाईजेसन पेशकी रु. ५५,५०,०००।- (पचपन्नलाख पचासहजार) लिएकोमा यसरी पेश भएका बैंक ग्यारेण्टीहरूको वैधताको सम्बन्धमा कृषि विकास बैंक, रत्नपार्कमा पत्राचार गर्दा उक्त कार्यालयको मिति २०७५।८।२५, च.नं. ७१५ बाट उक्त कार्यालयबाट जुन १०, २०१६ मा APG (APG095/0240/4270/16) र नोभेम्बर ४, २०१६ मा BID security No BB095/055/4912/15) को बैंक जमानतहरू जारी नगरिएको भन्ने व्यहोराको पत्र तथा निर्माण व्यवसायीहरूका सञ्चालक एवम् आधिकारिक प्रतिनिधिको बयानसमेतबाट पेश भएका उपर्युक्त बैंक ग्यारेण्टीहरू नक्कली भएकोमा अदालतसमेत सहमत देखिन्छ। ख. एम.के.वाई.पी. जे.भी.को तर्फबाट दुई पटक मोबिलाईजेशन पेशकी माग गरी पेश भएका कृषि विकास बैंक मुख्य शाखा कार्यालय रत्नपार्कबाट जारी भएको भनिएका बैंक ग्यारेण्टीहरू June,10/2016 को रु. ५५,५०,०००।-को APG (No

	<p>बमोजिम सजाय हुन मागदावी लिइएको।</p> <p>रामबहादुर दाहालको हकमा निर्माण कम्पनीका प्रतिनिधि तथा सञ्चालकहरूसँग मिलेमतो गरी सरकारी रकम हानि नोक्सानी पुर्याउने र आफूले लाभ लिने उद्देश्यले नक्कली बैंक ग्यारेण्टीको आधारमा दुईपटक गरी रु १,१०,८०,०००।- (एककरोड दशलाख असीहजार) मोबिलाईजेसन रकम उपलब्ध गराई सरकारी सम्पत्ति बदनियतसाथ हिनामिना, हानिनोक्सानी गरेकोले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ बमोजिमको कसुरमा निजलाई विगो रु. १,१०,८०,०००।- (एककरोड दशलाख असीहजार) कायम गरी सोही ऐनको दफा ३(१) र दफा ३(१)(झ) बमोजिम सजाय हुन मागदावी लिइएको।</p> <p>छविलाल ढकालको हकमा प्रतिवादी छविलाल ढकालले निर्माण कम्पनीका प्रतिनिधि एवम् सञ्चालकहरूसँग मिलेमतो गरी सरकारी सम्पत्ति बदनियतसाथ हिनामिना गर्ने उद्देश्यकासाथ नक्कली बैंक ग्यारेण्टी बनाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ९ र दफा १७ बमोजिमको कसूर गरेकोले निजलाई विगो रु.</p>	<p>संलग्नता रहेको र रणधिर तुम्बाले पहिलो मोबिलाइजेशन पेशकी रकम माग गर्दा उक्त बैंक ग्यारेण्टी जिल्ला प्राविधिक कार्यालय, भोजपुरमा पेश गरेको।</p> <p>ग. Reasonable men test समेतका आधारमा यी प्रतिवादी लालु गिरी र रामबहादुर दाहालले उक्त नक्कली बैंक ग्यारेण्टीलाई सक्कली मानी झुक्क्यानमा परी स्वीकार गरी मोबिलाइजेशन पेस्की रकम दिएकोले प्रतिवादीहरूले गरेको कार्य झुक्क्यान र तथ्यको भ्रममा परी हुन गएकोले तथ्यको भ्रममा परी गरेको कार्यलाई कसूर मात्र नमिल्ने। उक्त नक्कली बैंक ग्यारेण्टीलाई Prime Bank Ltd बाट जारी रु. १,००,००,०००।- को बैंक ग्यारेण्टीले प्रतिस्थापन गरेकोले सरकारी हानि नोक्सानीको अवस्था नरहने।</p> <p>घ. अति अपराधीकरण (over criminalization) हुने गरी अदालतले कानूनको व्याख्या गर्न मिल्दैन। कम्पनीको कर्मचारीले गरेको कसूरमा कम्पनीलाई जिम्मेवार ठहर्याउन मिल्ने गरी दफा २३ मा स्पष्ट प्रावधान नराखिएको र Rule of Lenity समेतका आधारमा उक्त दफामा Corporate Vicarious Liability समेटेको भन्ने विधायिकी मनसाय देखिएन। कम्पनीको</p>	<p>APG095/0240/4270/16) र November 4, 2016 को रु. ५५,५०,०००।- को Advance payment Security (No BB095/055/4912/15) मा पेश भएको बैंक ग्यारेण्टीको वैधता जाँच गर्नुपर्ने दायित्व साविक जिल्ला प्राविधिक कार्यालय, भोजपुरका कार्यालय प्रमुख लालु गिरी र उक्त कार्यालयका लेखापाल रामबहादुर दाहालको रहे भएको देखिन्छ। बैंक ग्यारेण्टीको वैधता सम्बन्धमा निश्चित हुनका लागि बैंकको फोन र फ्याक्स नं. समेत बैंकको लेटरप्याडको अन्त्यमा उल्लेख गरिएको अवस्थामा उक्त बैंक ग्यारेण्टी स्वीकार गर्नु अगाडि बैंकसँग सोको वैधतामा विश्वस्त भएरमात्र स्वीकार गर्नुपर्ने भन्ने स्पष्ट उल्लेख भईरहेको अवस्था छ। त्यस विपरीत प्रतिवादी लालु गिरी र रामबहादुर दाहालले कृषि विकास बैंक मुख्य शाखा कार्यालय रत्नपार्कसँग सोको वैधतासम्बन्धी कुनै सोधपुछ र पुष्ट्याइँ नलिई निर्माण कम्पनीका सञ्चालक र प्रतिनिधिसँग मिलेमतो गरी साविक जिल्ला प्राविधिक कार्यालय भोजपुरका कार्यालय प्रमुख लालु गिरी तथा लेखापाल रामबहादुर दाहालको मिलेमतोमा नक्कली बैंक ग्यारेण्टीको आधारमा दुई पटक गरी रु. १,१०,८०,०००।- (एककरोड दशलाख असीहजार) रकम भुक्तानी गरी भ्रष्टाचारजन्य कार्य गरेको पुष्टि भइरहेको छ। मिलेमतोमा भ्रष्टाचारजन्य कार्य सम्पन्न गर्न फोनमात्र गरे पुग्नेमा यी प्रतिवादीहरूले फोन नगरेको तथा सो बैंक ग्यारेण्टीको पुष्ट्याइँ पनि नगरिएको अवस्था छ। भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ ले लापरवाही वा बदनियतपूर्वक जुनसुकै तरीकाबाट पनि नेपाल सरकार वा सार्वजनिक संस्थाको सम्पत्ति हिनामिना, हानिनोक्सानी वा दुरुपयोग गरे गराएमा वा मासेमा निजहरूलाई सजाय हुने अवस्थामा प्रतिवादीहरू लालु गिरी र रामबहादुर दाहाललाई सफाई दिई भएको फैसला त्रुटिपूर्ण छ।</p> <p>ग. एम.के.निर्माण सेवाका प्रबन्ध निर्देशक माधव खनाल र वाई.पी. कन्सल्टक्सनका प्रबन्ध निर्देशक राजु श्रेष्ठले एम.के. वाई.पी.जे.भी. निर्माण कम्पनी बनाई रणधिर तुम्बालाई आधिकारीक प्रतिनिधि तोकी उक्त योजनाको टेण्डर फारम दर्ता गर्नेदेखि पेशकी लिनैलागतको सम्पूर्ण कामको जिम्मा दिएकोमा उक्त जे.भी.को तर्फबाट पहिलो पटक निज रणधिर तुम्बाले कृषि विकास बैंक मुख्य शाखा कार्यालय रत्नपार्क काठमाडौँको नामबाट काठमाडौँका तत्कालिन शाखा अधिकृत छविलाल ढकाल र देवजङ शाहीसमेतको मिलेमतोबाट June 10, 2016 को रु. ५५,५०,०००।-को APG (No APG095/0240/4270/16) पेश गरी पहिलो मोबिलाईजेसन पेशकी रु ५५,३०,०००। (पचपन्न लाख तीस हजार) लिएको देखिन्छ। निज रणधिर तुम्बा कम्पनीबाट अलग भएपछि देवजङ शाहीलाई</p>
--	--	--	---

	<p>१,१०,८०,०००।०० (एककरोड दशलाख असीहजार) कायम गरी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ९ र दफा ३(१) र दफा ३(१)(झ) बमोजिम सजाय हुन मागदावी लिइएको।</p> <p>माधवप्रसाद खनालको हकमा</p> <p>नक्कली बैंक ग्यारेण्टीको आधारमा आफ्ना प्रतिनिधिमाफत रू १ करोड १० लाख ८० हजार मोबिलाईजेसन पेशकी लिई आफूलाई गैरकानुनी लाभ पुर्याउने बदनियतपूर्ण कार्य गरेकाले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २३ र दफा ८(४) बमोजिमको कसूरमा निजलाई विगो रू. १,१०,८०,०००।०० (एककरोड दशलाख असीहजार) कायम गरी ऐनको दफा ८(४) बमोजिम सजाय हुन मागदावी लिइएको।</p> <p>राजु श्रेष्ठको हकमा</p> <p>नक्कली बैंक ग्यारेण्टीको आधारमा आफ्ना प्रतिनिधिहरूमाफत रू १ करोड १० लाख ८० हजार मोबिलाईजेसन पेशकी लिई आफूलाई गैरकानुनी लाभ पुर्याउने बदनियतपूर्ण कार्य गरेकाले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २३ र दफा ८(४) बमोजिमको कसूरमा निजलाई विगो रू. १,१०,८०,०००।०० (एककरोड दशलाख असीहजार) कायम गरी ऐनको दफा ८(४)</p>	<p>कर्मचारीले प्रत्यायोजित जिम्मेवारीबमोजिम कार्य गर्ने (delegated power) भएकोले प्रत्यायोजित अधिकार वाहिर गई काम गरेमा सोको जिम्मेवारी स्वयम्ले लिनुपर्छ। यसरी जसले कसूर गराएको हो त्यसले वा जसले कसूर गरेको हो सोही व्यक्ति कसूरमा जिम्मेवार रहन्छ। कम्पनीले वा कम्पनीको सञ्चालकले कसूर गराएको अवस्था नदेखिएको हुँदा जसले कसूर गरेको हो उसले दायित्व लिनुपर्छ। यो मुद्दामा प्रतिवादीहरू देवजड शाही र रणधिर तुम्बाले MKYP/JV बाट प्राप्त Power of Attorney भन्दा वाहिर गई नक्कली बैंक ग्यारेण्टी बनाएको र जिल्ला प्राविधिक कार्यालयमा पेश गरी मोबिलाइजेशन पेशकी लिएको भन्ने देखिँदा सो कसूरको दायित्व यिनै प्रतिवादीहरूमा रहने भई उक्त दफा २३ को परिधि बढाई सञ्चालकहरू प्रतिवादी माधव खनाल र राजु श्रेष्ठसमेतमा सो कसूरको दायित्व रहेको भन्न नमिल्ने।</p> <p>ड. प्रत्यायोजित अधिकार (Power of delegation) को क्षेत्रभन्दा वाहिर गई प्रतिनिधिले गरेको कुनै कसूरमा प्रमुखलाई दोषी ठहर गर्न मिल्दैन। प्रस्तुत मुद्दामा प्रतिनिधिहरू प्रतिवादी देवजड शाहीले बनाएको</p>	<p>कम्पनीले अधिकार दिई निजले सोही बैंकको नामबाट November 4, 2016 को रू. ५५,५०,०००।-को Advance payment Security (No BB095/055/4912/15) को नक्कली बैंक ग्यारेण्टी पत्र बनाई साविक जिल्ला प्राविधिक कार्यालय, भोजपुरमा पेश गरी दोस्रो मोबिलाईजेसन पेशकी रू ५५,५०,०००।- (पचपन्न लाख पचास हजार) लिएको देखिन्छ।</p> <p>घ. एम.के.वाई.पी. जे.भी. निर्माण कार्य संयुक्त उपक्रम (Joint venture) बाट भएको देखिएको, सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम २८ को उपनियम (७क) मा "निर्माण कार्यमा संयुक्त उपक्रम (जोइन्ट भेञ्चर) बाट कार्य सम्पन्न गर्ने गरी बोलपत्र प्रक्रियामा समावेश भई ठेक्का प्राप्त गरेको अवस्थामा संयुक्त उपक्रमका सबै सदस्यले दायित्व बहन गरी सम्झौताअनुसार निर्माण कार्य सम्पन्न गर्नु पर्नेछ" भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको छ। मुलुकी अपराध संहिता, २०७४ को दफा ३० मा सङ्गठित संस्थाबाट भएको कसूरमा काम गर्ने गराउनेको आपराधिक दायित्व हुने र सोही संहिताको दफा ३१ मा समूहबाट भएको कसूरमा सबै सदस्यलाई सजाय हुने भनी कानूनी व्यवस्थाले समेत प्रतिवादीहरू माधवप्रसाद खनाल, राजु श्रेष्ठ, रणधीर तुम्बा र देवजड शाहीको भूमिका उस्तै रहनेमा कोही प्रतिवादीलाई ठहर र कसैलाई सफाइ दिने गरी भएको फैसला प्रमाणको उचित मुल्याङ्कन विना भएको तथा उल्लिखित कानूनी प्रावधान विपरीत रही त्रुटिपूर्ण भएकोले बदरभागी छ। अझ प्रस्तुत वारदातमा फर्जी बैंक ग्यारेण्टी पेश गरी दुईपटक निकालेको मोबिलाइजेशन पेशकी रकम एम.के.वाई.पी. जे.भी. ले सम्झौताबमोजिम बनाउनुपर्ने भोजपुर-कोट-गोगने-लेखर्क सडक स्तरोन्नतिका लागि प्रयोग भएकोमा कुनै विवाद छैन। उक्त मोबिलाइजेशन पेशकीबाट फाइदा पाउने व्यक्तिहरू joint venture का दुईवटा निर्माण कम्पनीका प्रबन्ध निर्देशकहरू प्रतिवादी माधव खनाल र राजु श्रेष्ठ भएकोमा विवाद गर्नुपर्ने अवस्था एकातर्फ छैन भने अर्कातर्फ प्रस्तुत बैंक ग्यारेण्टी फर्जी नबनाई वास्तविक बैंक ग्यारेण्टी बनाएको भए बैंक ग्यारेण्टी बनाएवापत लाग्ने खर्चसमेत प्रतिवादीहरू माधव खनाल र राजु श्रेष्ठको JV Company कै तर्फबाट बेहोर्नुपर्नेमा समेत कुनै विवाद गर्नुपर्ने अवस्था छैन। तसर्थ प्रस्तुत वारदातबाट फाइदा पुग्ने वास्तविक beneficiary लाई कसूर ठहर नगरी निजहरूले काम गर्न अख्तियार दिइएको व्यक्तिहरूलाई मात्र कसूर ठहर गर्ने गरी भएको फैसला सो हदसम्म त्रुटिपूर्ण छ।</p> <p>ड. सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ५२ मा खरिद सम्झौता र सोको शर्तहरू, दफा ५२क मा पेशकीसम्बन्धी व्यवस्था, सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को</p>
--	---	---	---

	<p>बमोजिम सजाय हुन मागदावी लिइएको।</p>	<p>नक्कली बैंक ग्यारेन्टीका विषयको जानकारी र इच्छा प्रतिवादीहरू माधव खनाल र राजु श्रेष्ठलाई रहेको पनि देखिँदैन। प्रतिवादी देवजङ शाही र रणधिर तुम्वाले Power of Attorney भन्दा बाहिर गई सो कसूर गरेको देखिन्छ। यसरी Vicarious Liability को सिद्धान्तअनुसार पनि प्रतिवादीहरू देवजङ शाही र रणधिर तुम्वाले गरेको कसूरको दायित्व यी प्रतिवादीहरू माधव खनाल र राजु श्रेष्ठले लिनु नपर्ने।</p> <p>च. प्रतिवादीहरू देवजङ शाही, रणधिर तुम्वा, माधव खनाल, राजु श्रेष्ठउपर उच्च अदालत पाटनमा ०७६-CB-०१९७, बैकिङ कसुर मुद्दा दायर भई कसूर ठहर भई फैसला भएको र यिनै प्रतिवादीहरूउपर सरकारी छाप दस्तखत कीर्ते (०७६-CI-०३५९) मुद्दा दायर भई काठमाडौं जिल्ला अदालतबाट अभियोग दावी पुग्न नसक्ने ठहर भई फैसला भएको।</p> <p>छ. कृषि विकास बैंक लिमिटेड शाखा कार्यालय रत्नपार्कबाट MK-YP-J/V का नाममा जुन १०,२०१६ मा जारी गरिएको भनिएको एडभान्स पेमेन्ट ग्यारेन्टी (Advance Payment Guarantee No. APG ०९५/०२४०/४२७०/१६), कृषि विकास बैंकको मिति</p>	<p>नियम ११० मा सम्झौता गर्न कार्यसम्पादन जमानत पेश गर्नुपर्ने, नियम ११३ मा पेशकी भुक्तानी र फछ्यौट सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था गरेको मुख्य कारण नै सार्वजनिक सम्पत्ति हानि नोक्सानी नहोस् भन्ने नै हो। हानि नोक्सानी हुने अवस्था भएमा बैङ्क जमानतबाट परिपूर्ति होस् भन्ने हेतुले नै कानून बनाएको देखिएकोमा सोही कानूनी प्रावधानको अधीनमा रही ठेकेदार कम्पनीले पेश गरेको बैङ्क जमानत र पेशकी जमानत नै गलत लिखत हो भनी स्वयम् अदालतले स्वीकारी सकेपश्चात् कसूर वारदात हुँदाको अवस्थालाई आधार लिई प्रतिवादीहरूलाई विगो रु.२,०२,७३,०००।- (दुईकरोड दुईलाख त्रिहत्तरहजार) कायम गरी सजाय गर्नुपर्ने देखिएको (ने.का.प. २०६६, अङ्क २, नि.नं. ८०६९) भनी सर्वोच्च अदालतबाट नजीर प्रतिपादन भइसकेको अवस्थामा सो नजीर फैसलाको प्रतिकूल हुने गरी प्रतिवादीहरूलाई सफाई दिने गरी फैसला भएको बदरभागी छ।</p> <p>च. सङ्गठित संस्थाको सञ्चालनमा महत्त्वपूर्ण भूमिका रहेका वरिष्ठ अधिकारीहरूको कार्य र मनसायका आधारमा उक्त संस्थाको मनसाय पहिचान गर्ने र त्यस्तो अधिकारीको मनसाय सङ्गठित संस्थाको मनसाय मानिन्छ। त्यसैगरी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २३ मा कुनै फर्म, कम्पनी वा सङ्गठित संस्थाले यस परिच्छेदबमोजिम कसूर मानिने कुनै काम गरेमा त्यस्तो फर्मको हकमा त्यस्ता काम गर्दाका बखत सम्बन्धित हिस्सेदारहरू र कम्पनी वा सङ्गठित संस्थाको हकमा कम्पनी वा त्यस्तो संस्थाको मुख्य भई काम गर्ने अधिकारीले त्यस्तो कसुर गरेको मानिनेछ तर मुख्य भई कामकाज गर्ने अधिकारी नियुक्ति हुनुअगाडि नै त्यस्तो काम भए गरेको प्रमाणित भएमा जसले त्यस्तो काम गरेको छ, सोही व्यक्तिले कसुर गरेको मानिने व्यवस्था रहेको छ। साथै मुख्य भई कामकाज गर्ने अधिकारी भन्नाले कम्पनी वा सङ्गठित संस्थाको अध्यक्ष, सञ्चालक समितिका सदस्य, महाप्रबन्धक, प्रबन्ध निर्देशक वा सोही हैसियतमा कामकाज गर्ने पदाधिकारी सम्झनुपर्छ भनी थप स्पष्टतासमेत कायम गरिएको छ।</p> <p>छ. कम्पनीको नाममा गैरकानूनी कारोवार सञ्चालन गरेको देखिएमा कम्पनीका संस्थापक, सञ्चालक, कर्मचारी तथा यसको प्रतिनिधि मानिएको कुनै पनि व्यक्तिउपर प्रचलित नेपाल कानूनअनुसार अधिकारप्राप्त निकायले आवश्यक कानूनी कारवाही गर्नसक्ने नै देखिँदा कम्पनीको नाममा काम गरेको भन्ने आधारमा उन्मुक्ति पाउन नसक्ने कम्पनीको भौतिक अस्तित्व नभई अमूर्त हुने हुँदा यसलाई कैद गर्न नसकिने, यसको स्वतन्त्र मन, मस्तिस्क वा सोचन सक्ने दिमाग तथा आत्मा नभएको हुनाले यसले आत्मदाह गर्ने अवस्था पनि नहुने हुँदा कुनै फौजदारी</p>
--	--	---	---

२०७५।१।१० को पत्र तथा सो बैंक ग्यारेण्टीलाई प्रतिवादीले Prime Bank Ltd. बाट जारी बैंक ग्यारेण्टीबाट प्रतिस्थापन गरिएको समेतका आधारमा नक्कली रहेको देखिएको छ। कृषि विकास बैंकबाट जारी भएको भनिएको बैंक ग्यारेण्टी प्रतिवादी देवजड शाही र कृषि विकास बैंकका अधिकृत छविलाल ढकालले बनाएको र प्रतिवादी रणधिर तुम्बाले MK-YP-J/V को अधिकृत प्रतिनिधि भई ठेक्का प्रकृत्यामा जिल्ला प्राविधिक कार्यालय भोजपुरसँग करार गरी दुई रनिड बिल भुक्तानी समेत लिएको देखिएको हुँदा प्रतिवादीहरू देवजड शाही र रणधिर तुम्बाले आरोपदावी बमोजिम कसूर गरेको।

ज. प्रतिवादी छविलाल ढकालले आरोपदावीबमोजिम भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ९ को कसूरमा सोही दफाबमोजिम ६ महिना कैद र रु.२०,०००।- (बीस हजार जरिवाना हुने तर निजको हकमा नक्कली बैंक ग्यारेण्टीको सोधभर्ना भइसकेकोले हानि नोक्सानीको अवस्था नदेखिँदा ऐ. दफा १७ बमोजिमको आरोपदावी पुग्न सक्दैन।

आपराधिक मनसाय (Mens Rea) पनि राख्न वा बोक्न नसक्ने। संस्थापक वा शेयरधनीहरूको मन मस्तिष्कबाट सञ्चालन हुने साधारण सभा, सञ्चालक समिति, प्रबन्ध सञ्चालक वा प्रबन्धक जस्ता अंग वा पद वा समितिमार्फत् नै कम्पनीको कारोवार सञ्चालन हुने हुँदा सामान्यतया: मानसिक तत्वको विद्यमानता हुनै पर्ने। कुनै फौजदारी अपराधमा कम्पनीलाई सजाय गर्ने अवस्था नहुने। कुनै ऐनमा नै कम्पनीको तर्फबाट काम गर्ने सञ्चालक, कर्मचारी वा व्यक्ति नै व्यक्तिगत रूपमा सजायका भागी हुने भन्ने स्पष्ट व्यवस्था गरिएको अवस्थामा यस्तो कसूरमा यस्तो कम्पनीको नाममा काम गर्ने सञ्चालक, कर्मचारी वा व्यक्तिउपर कारवाही चलाउन पाइने (नेकाप २०६९, अङ्क ४, नि नं ८८१४) भनी सर्वोच्च अदालतबाट प्रतिपादित सिद्धान्तको प्रतिकूल हुनेगरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण रहेको छ।

ज. कृषि विकास बैंकका नाममा बनाइएको कीर्ते बैंक जमानतका कारण सो बैंकलाई यदि सद्दे बैंक जमानत बनाएको भए सो जमानत बनाए बापत प्राप्त हुनसक्ने रकम बैंकलाई प्राप्त हुनेमा कीर्ते गरेका कारण सो रकम प्राप्त हुन नसकी बैंकलाई अप्रत्यक्षरूपमा मौद्रिकरूपमा हानि पुगेको छ। सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट पछाडि ऋण असूल भएको भन्नेमात्र आधारबाट तत्कालको अवस्थामा प्रतिवादीले अनियमित तवरबाट गरेको ऋण प्रवाह कार्यको दायित्वबाट प्रतिवादीले उन्मुक्ति पाउन सक्ने हुँदैन (नेकाप २०६९, अङ्क २, नि नं ८७६७)। कसूरजन्य कार्य निजहरूले गरिसकेपछि त्यस्तो रकम बुझाउँछु भनी जिकीर लिदैमा स्थापित भइसकेको कसूरबाट छुटकारा पाउन नसक्ने (नेकाप २०६८, अङ्क ९, नि नं ८६८८) यी सिद्धान्तबाट पहिले कसूर भएकोमा पछि सृजना भएका आधार प्रमाणबाट पहिलेको कसूरमा उन्मुक्ति पाउन नसक्ने व्याख्या भएको देखिएबाट कार्यसम्पन्न भएको हुँदा नक्कली बैंक ग्यारेण्टीका आधारमा नेपाल सरकारलाई हानि नोक्सानी नभएको भन्न मिल्ने अवस्था छैन।

झ. निम्न प्रतिवादीहरूका हकमा निजहरूको बदनियत निम्नबमोजिम पुष्टि भएको देखिन्छ।

अ. लालु गिरी, रामबहादुर दाहाल

मोबिलाईजेसन पेशकी माग गरी निर्माण कम्पनीबाट पेश हुन आएको बैंक जमानत पत्रको अन्तिममा यो जमानतको वैधताको लागि सम्पर्क गर्नु होला भनी सम्बन्धित बैंकको फोन नम्बरसमेत दिएको अवस्थामा बैंकसँग सम्पर्क नै नगरी निर्माण कम्पनीका प्रतिनिधि तथा सञ्चालकहरूसँग मिलेमतो गरी सरकारी हानि

					<p>नोक्सानी पुर्याउने र आफूले लाभ लिने उद्देश्यले नक्कली बैंक ग्यारेण्टीको आधारमा दुई पटक गरी रु १,१०,८०,०००।०० (एककरोड दशलाख असीहजार) मोबिलाईजेसन रकम उपलब्ध गराई सरकारी सम्पत्ति बदनियतसाथ हिनामिना, हानि नोक्सानी गरेको पुष्टि भएको छ।यी प्रतिवादीद्वयले अनुसन्धानका क्रममा बयान गर्दा पेश भएको बैंक ग्यारेण्टी सकलजस्तै लागेर बैंकसँग सोधपुछ नगरेको भनेकोमा ठूलो रकम रहँदारहँदै बैंकको पत्रमा वैधताका सम्बन्धमा सोधपुछ गर्न सकिने उल्लेख भए पनि प्रतिवादीहरूले मिलेमतोमा भ्रष्टाचार गर्ने मनसाय भएकाले उक्त ग्यारेण्टीको वैधताका सम्बन्धमा सोधपुछ नगरिएको स्पष्ट छ।</p> <p>आ. छविलाल ढकाल निलम्बित कर्मचारी शाखा अधिकृत छविलाल ढकालले निर्माण कम्पनीका प्रतिनिधि एवम् सञ्चालकहरूसँग मिलेमतो गरी कृषि विकास बैङ्कमा गई सरकारी सम्पत्ति बदनियतपूर्वक हिनामिना गर्ने उद्देश्यकासाथ नक्कली बैंक ग्यारेण्टी बनाएको देखिन्छ।</p> <p>इ. माधवप्रसाद खनाल र राजु श्रेष्ठ नक्कली बैंक ग्यारेण्टीको आधारमा आफ्ना प्रतिनिधिहरूमार्फत रु १ करोड १० लाख ८० हजार मोबिलाइजेशन पेशकी लिएको र निज माधवप्रसाद खनाल र राजु श्रेष्ठ उक्त जे.भि. को सञ्चालकसमेत रहेको हुँदा त्यस्तो सङ्गठित संस्थाको मुख्य भई काम गर्नेले त्यस्तो कसूर गरेको मानिने भएको उक्त मोबिलाइजेशन पेशकीको रकम निजले प्राप्त गरेको ठेक्कामा प्रयोग भएको उक्त रकमको लाभ लिने व्यक्ति निज माधवप्रसाद खनालसमेत भएको अवस्थामा आफूलाई गैरकानुनी लाभ पुर्याउने बदनियतले आफ्नो फर्मबाट नेपाल सरकारसँग गरेको सम्झौता बमोजिमको काम नगरी भ्रष्टाचार गरेको पुष्टि भएको छ।</p> <p>ज. विशेष अदालतबाट ठहर भएका प्रतिवादीहरू रणधीर तुम्बा र देवजङ्ग शाहीको बयानअनुसार सफाइ पाएका प्रतिवादीहरूको बदनियत पुष्टि भइरहेको देखिन्छ। प्रतिवादी रणधीर तुम्बाले मौकाको बयानमा देवजङ्ग शाही र आफू बैङ्क गएर बैङ्क ग्यारेण्टी बनाए पनि आफ्नो संलग्नता नभई देवजङ्ग र बैङ्कका कर्मचारीहरू संलग्न रहेको भनेका तथा अदालतको बयानको जवाफ १६ मा देवजङ्ग शाहीले नै बैङ्क ग्यारेण्टी बनाएका उल्लेख गरेका छन्।त्यसैगरी प्रतिवादी देवजङ्ग शाहीले नक्कली बैंक ग्यारेण्टी बनाई आफूलाई गैरकानुनी लाभ पुर्याउने बदनियतले रु. ५५ लाख ५० हजार मोबिलाईजेसन पेशकी लिई भ्रष्टाचार गरेको</p>
--	--	--	--	--	--

				<p>देखिन्छ। मौकाको बयानमा निजले कृषि विकास बैंकमै बैंक ग्यारेण्टी बनाएको, प्रतिवादी लालु गिरीले आयोजनाको कबोल अङ्कको २% रकम मागेका र नदिइएमा सहयोग नगर्ने भनेकोले रु एघारलाख निजैको खातामा जम्मा गर्न खोज्दा निजले साथीको नाममा हालिदिन भनेअनुसार साथीको नाममा ग्लोबल बैंकमा एघारलाख राखिदिएको; निजकी श्रीमती पुष्पा पुरीको राष्ट्रिय वाणिज्य बैंकको खातामा रु ५ लाख ५० हजार हालिदिएको; लालु गिरीको हातैमा रु दुईलाख दिएको उल्लेख गरेकामा अदालतको बयानको जवाफ १९ मा आफू र सुरेन्द्र श्रेष्ठ भई बैंक ग्यारेण्टी बनाएको उल्लेख गरेका छन्।</p> <p>सङ्गठित संस्था कानूनी व्यक्ति भएकाले यसको देवानी दायित्वमात्र रहन्छ भन्ने पहिलेको अवधारणा भए पनि अहिले सङ्गठित संस्थाबाट पनि अपराध हुन्छ भन्ने अवधारणा विकास भएको छ। यसरी नक्कली बैंक ग्यारेण्टीका सम्बन्धमा लालु गिरी र रामबहादुर दाहालले बैंकसँग कुनै सोधपुछ नगरेको, उक्त ग्यारेण्टी बनाउन संलग्न रणधीर तुम्बा, देवजङ्ग शाही बैंकमा गई छविलाल ढकालले बनाइदिएको तथा संयुक्त उपक्रमका मुख्य मान्छेहरू राजु श्रेष्ठ र माधवप्रसाद खनाल रहेकामा सबै प्रतिवादीहरूको संलग्नताबिना उक्त भ्रष्टाचारजन्य कार्य सम्पन्न भइरहेकोमा प्रतिवादीहरूलाई आरोपपत्र मागदाबी बमोजिम सजाय नगरी गरिएको फैसला त्रुटिपूर्ण छ।</p>
--	--	--	--	---